

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

Kuvvim äššikirjealmolâšvuodâst Etikuávdášlájádâsâst

HAK-2018584

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

1. Kuvvim ulme

Tiäduhaldâšemohtâdâh kalga paijeentoollâđ kuvvim tiäduin, maid tot haaldâš, já äšširegisterist tiäduhaldâšemlaavâ (906/2019) 28 § miäldásávt äššikirjealmolâšvuodâ olášuttem tiet. Etikuávdášlájádâs lii laavâst mainâšum tiäduhaldâšemohtâdâh.

Äššikirjealmolâšvuodâ kuvvim ulmen lii adeliđ almoskove Etikuávdášlájádâs äšširegisterijn já maht tiäduhaldâšuvvojeh palvâlusâin.

Ton lasseen kuvvim ulmen lii išediđ äššigâsâid tiäduid pivedijnis čujottiđ tiädupidem olmâ virgeomâhâžân já spesifistiđ tiädupidem siskáldâs tienuuvt ko almolâšvuotâlaahâ (621/1999) váátá.

Äššikirjekuvvim muštâl meid, et mon vijđáht Etikuávdášlájádâs kiedâvuš tiäduid palvâlusâi pyevtitmist tâi aasij kiedâvušmist. Máhđulâšvuotâ finniđ tiädu tast, et magareh tiäduhaldâšemohtâdâsâst láá, lii anolâš haldâšem ávusvuodâ uáinust.

Etikuávdášlájádâsâst ij lah ávus data, mon puávtáččij luovâttiđ raijiittâsâittáá teknisii räjiase peht.

2. Tiädupidem etikuávdášlájádâsâst

Mij pivedep, et Etikuávdášlájádâs äššikirjijd kyeskee tiädupidemeh toimâttuvvojeh kirjimkontturân, kost tot registeristojeh meriaaigij čuávum várás. Kirjimkonttur tooimât tiädupidemijd ovdâskulij olmâ tááhun.

Poostâ peht: PL 112, 28131 Pori

Šledgâpostáin: hatakeskuslaitos@112.fi

2.1 Almolii äššikiirján čyeccee tiädupidem

Tiädupidem lii pyeri spesifistiđ nuuvt tárkká ko máhđulâš, vai äššikirje ličij älkkee kavnáđ. Tiädupidemist kolgáččij spesifistiđ, mon äššikiirján tâi moid äššikirjijd pidem kuáská. Ovdâmerkkân jis äššikirje peivimeeri tâi paječaalâ lii tiäduust, te äššikirje uuccâm lii ennuv älkkee.

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

Jis tiäđupivdem kuáská almolii äššikiirján, te tiäđu pivdee ij taarbâš vuáđustállâđ tiäđupivdem ige pivdee taarbâš muštâliđ, moos tiäđu kiävttoo. Almolii äššikiirján kyeskee tiäđu puáhtá pivdeđ ríjjáhámásávt njálmálávt, šleđgâpostáin tâi reiváin.

2.2 Syeligâssân tollum äššikiirján čyeccee tiäđupivdem

Talle ko pivdá tiäđu äššikirjeest tâi äššikiirjijn, moh tuáллоjeh syeligâssân já main tiäđu puáhtá luovâttiđ tuše tiäđu iävtuiguin, te äššikirje pivdee kalga almottiđ tiäđui kevttimulme já áppáđiđ tuođâštiđ jieijâs persovnlášvuodâ. Etikuávdášlájádâs sáttá pivdeđ äššikirje pivdest meid eres lasetiäđuid, jis toh tarbâšuvvojeh tiäđui luovâtem iävtui čielgim várás.

2.3 Tiäđupivdem kiedâvuššâm äigiráájjih

Miäradâs ääšist kalga porgâđ ájättâlhánnáá já majemustáá kyevti oho keččin occee pivdemist, jis pivdem olášuttem ij lah áijáb ko táválávt. Jis tot lii áijáb ko táválávt, te ääši kalga čuávidiđ mánuppaje siste.

2.4 Äššikirje luovâtem

Äššikirje siskáldâsâst adeluvvoo tiäđu nuuvt, et äššikirje adeluvvoo toimâttuvâst uáinimnáál já kopijistemnáál tâi kuldâlemnáál tâi nuuvt et tast adeluvvoo kopio tâi riäntus. Tiäđu kalga adeliđ toin vuovvijn ko pivdee tom táttu, peic jis tot ij lah pargomere uáinust liijkás áijáá.

3. Etikuávdášlájádâs tiätuväärih

3.1 Operativliih tiätuväärih

3.1.1 Etikuávdáštiätuvuáhádâh (ERICA)

3.1.1.1 Tiätuvuáháduv ulme

Etikuávdáštiätuvuáhádâh lii piäluštem-, poolis- sehe sosial- já tiervâsvuotâvirgeomâháí já Etikuávdášlájádâs kiävtun uáivildum pisovâš automatlii tiäđui kiedâvuššâm vievâst paijeentollum väldikodálâš tiätuvuáhádâh.

Etikuávdášlájádâs kiävtvá tiätuvuáháduv ko tot pyevtit etikuávdášpalvâlusâid.

Piäluštemtoimâ, poolis sehe sosial- já tiervâsvuotâtoimâ virgeomâhááh kevttih tiätuvuáháduv sii jieijâs stivrim- já kiedditoimâst.

3.1.1.2 Tiätuvuáháduv siskáldâs

Etikuávdáštíätuvuáhádâh siskeeld čuávuváid tiäđuid:

1. Piäluštem-, poolis-, já sosial- já tiervâsvuotâtoimâ pargoid olášuttee ohtâduvváid sehe räjjikocceemlájádâs ohtâduvváid lohtâseijee tiäđuh, nuuvtko kiärgusvuotâ, viestâohtâvuotâ, kočcom, riäiduh, pargovijđodâh, stuárudâh já čuággánmâš sehe eres ton sullâsiih tiäđuh.
2. Almottâs toohâmäigi já -tääpi sehe siskáldâs puhelintubdâldâs-, čujottâs- já päikkitiäđuidiskuin, almottâs paddim já audiovisualliih já ton sullâsiih teknisiih já eres vuárkkumeh.
3. Ton loovtâ tubdâldâs sehe loovtâ já kiäjusruustig sajetiäđuh, mast almottâs lii tohhum, já tiäđuh loovtâ tiilájeijest, kevttest já stellimčujottâsâst já almottem čuosâttâhhân leijee ulmuu kevttim kiäjusruustig já loovtâ saje almotteijee ohtâvuotâtiäđuh já sajetiäđuh.
4. Almottâs, pargo tâi tooimâ vuástáväldee já vyerkkeijee nommâ já almottâs, pargo tâi tooimâ vuástávâldám ohtâdâh aigijdiskuin.
5. Almottâsân, paargon tâi tooimân lohtâseijee ulmuu persovnân kyeskee tiäđuin nommâ, persovntubdâldâh tâi šoddâmäigi, suhâpeeli, eenikielâ, aalmuglâšvuotâ, päikkikuávu, čujottâs já puhelinnummeer tâi västideijee tiätu, lohtâsem áášán já čuosâttuv spesifistemtiäđuh saje- tâi päikkitiäđuidiskuin sehe larmâdeijeeruustig čuosâttâhtiäđuh saje- tâi päikkitiäđuidiskuin.
6. Paargon tâi tooimân kyeskee tiäđuh, tego tábáhtume- já toimâčielgiittâs, äigi, saje, pargo huápulâšvuotâluokka já varâlâšvuotâ, tiäđuh pargo olášutmân uásálistee já uásálistám ulmuin, paargon kullee viestâjotolâh Etikuávdášlájádâs já pargo olášuttee virgeomâháá tâi eres tááhu kooskâst sehe eres ávháliih tiäđuh, moh lohtâseh ovtâskâs paargon.
7. Persovn jieijâs torvolâšvuotâ tâi pargotorvolâšvuotâ tááhust ávháliih tiäđuh, tego tiätu čuosâttuv tâi persovn varâlâšvuotâst tâi ervidmettumvuotâst; persovntiäđuid, moh kovvejeh tâi láá uáivildum kuvviđ rikolii tavo, rángáštâs tâi rikkoos eres čuávumuš teikkâ persovn tiervâsvuotâtile, puácuvuotâ tâi vâdulâšvuotâ teikkâ sunjin adelum tipšomtoomâid tâi tooid viärdášuvvee tooimâid teikkâ tiäđuid sosialtipšo

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

toimâin uázžu kuittâg vuorkkiđ tuše toi osij ko tot lii velttimettum persovn jieijâs torvolâšvuodâ tâi pargotorvolâšvuodâ tááhust. Ovdeláá luvâttállum tiäđuh vyerkkejuvvojuh pargokuáhtásávt tot ucemus meeri, moos lii tárbu pargo tipšom keežild.

3.1.1.3 Uuccâmiävtuh

Uuccâm tiätuvuáháduvâst tahhoo čuávuvái tiäđuiguin: puhelinnummeer, nommâ, čujottâs.

3.1.2 112 Suomi -moobilheiviittâs

3.1.2.1 Tiätuvuáháduv ulme

Ko suáittee suáittá almolii etinumerân 112 heiviittâs peht, te suáittee kevttim puhelinnummeer já tárhis sajetiätu jođettuvvojuh ovdâskulij etikuávdážân automatlávt, mii jođálmít etisuáitui kiedâvuššâm.

Virgeomâhái varâtiäđättâsah, maid Etikuávdášlájádâs joođeet ovdâskulij, olgosadeluvvojuh heiviittâs peht. Heiviittâssáin kuávlulijđ varâtiäđättâsâid puáhtá vuolgâttiđ puhelin sajetiäđu vuáđuld. Virgálâš varâtiäđättâs almottuvvoo radiost já televisiost tienuuvt ko laavâst varâtiäđättâsâst (466/2012) asâttuvvoo.

Eres virgeomâhâštiäđättâsah, maid Etikuávdášlájádâs joođeet ovdâskulij, olgosadeluvvojuh meiddei heiviittâs peht. Eres virgeomâhâštiäđättâsâi lasseen heiviittâs peht olgosadeluvvojuh saje vuáđuld meid kuávluliih maadijlaavâ hemâdâstiäđättâsah, maid vuolgât Traffic Management Finland. Kevttee puáhtá valjiđ, et haalijđ-uv sun finniđ maadijjotoluv hemâdâstiäđättâsâid.

Heiviittâs lasepalvâlussâid kuleh meid kocceemnumereh huáputtes iše táárbu várás sehe máhđulâšvuotâ suáittiđ toid numeráid njuolgist.

3.1.2.2 Tiätuvuáháduv siskáldâs

Heiviittâs vyerkkee heiviittâs kevttest:

- puhelinnummeer já
- sajetiäđu

Tiäđuh siäiluh 24 tijmed, mon maņa toh meddâlistojeh automatlávt.

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

3.1.2.3 Uuccâmiävtuh

Uuccâm tiätuvuáháduvâst tahhoo čuávuvái tiäđuiguin: puhelinnummeer.

3.1.3 Etitekstâsaavâ kevtteeregister

3.1.3.1 Tiätuvuáháduv ulme

Etitekstâsaavâ kevttei tubdâstem.

3.1.3.2 Tiätuvuáháduv siskáldâs

Registerân pyehtih vyerkkejuđ čuávuvááh tiäđuh:

1. kevttee oles nommâ já persovntubdâldâh
2. kevttee čujottâs já šleđgâpostâčujottâs
3. kevttee puhelinnummeer

3.1.3.3 Uuccâmiävtuh

Uuccâm tiätuvuáháduvâst tahhoo čuávuvái tiäđuiguin: puhelinnummeer, persovntubdâldâh já kevtteetubdâldâh.

3.1.4 Etikuávdáštiätuvuáháduv kevtteeregister

3.1.4.1 Tiätuvuáháduv ulme

1. etikuávdáštiätuvuáháduv tiäđui kiedâvuššâm haldâšem, čuávum, kocceem já suoijim
2. etikuávdáštiätuvuáháduv tiäđui kevttim mere já vijdesvuodâ sehe koloi čuávum já jyehim čielgim sehe rekigistem tipšom
3. etikuávdáštiätuvuáháduv toimâm visásmittem já pyeredem sehe tiäđui kevttimân kyeskee čuolmâi čielgim.

3.1.4.2 Tiätuvuáháduv siskáldâs

Kevtteeregisterân pyehtih vyerkkejuđ čuávuvááh tiäđuh:

1. kevttee oles nommâ já persovntubdâldâh

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

2. kevttimvuoigâdvuotâ spesifistmân kyeskee tiäđuh
3. kevttimvuoigâdvuotâ siskâldâsân já vijđesvuotân kyeskee tiäđuh
4. vuáhâduv tiäđui puástukevttim čuávumuššân kevttei pieijum kevttimvuoigâdvuođâ raijiittâs tâi kevttimkiäldu
5. kevttee ovdâstem organisaation kyeskee tiäđuh
6. kevttimvuoigâdvuotâmiärâdâsân tâi -čuávdusân kyeskee tiäđuh.

3.1.4.3 Uuccâmiävtuh

Uuccâm tiätuvuáhâduvâst tahhoo čuávuvái tiäđuiguin: puhelinnummeer, persovntubdâldâh já kevtteetubdâldâh.

3.1.5 Etikuávdáštiätuvuáhâduv lokiregister

3.1.5.1 Tiätuvuáhâduv ulme

Etikuávdáslâjádâs uázžu kevttiđ lokiregisterân vyerkkejum tiäđuuid:

1. etikuávdáštiätuvuáhâduv tiäđui kiedâvuššâm čuávum já kocceem sehe tiätutorvolâšvuođâ paijeentollâm várás
2. etikuávdáštiätuvuáhâduv tiäđui kevttim mere já koloi čuávum já jyehim čielgim sehe rekigistem tipšom várás
3. etikuávdáštiätuvuáhâduv tiäđui lyetittetteevuođâ já ääigitásásâšvuođâ čielgim várás
4. etikuávdáštiätuvuáhâduv toimâm visásmittem já pyeredem várás sehe tiäđui kevttimân kyeskee čuolmâi čuávdim várás.

3.1.5.2 Tiätuvuáhâduv siskâldâs

Lokiregisterân pyehtih vyerkkejuđ čuávuvááh tiäđuh:

1. ton organisaatio tubdâldâstiäđuh, mon noomâst kiedâvuššâm tábâhtuvá
2. kevttee tubdâldâstiätu

HÄTÄKESKUSLAITOS NÖDCENTRALSVERKET

3. kevttum heiviittâs, ohjelm tâi toi teknisávt jiečânâs uási nommâ tâi tooid kyeskee eres spesifistemtiätu
4. tiätu kiedâvuššâm tärhis ääigist
5. kiedâvuššum tâi kiedâvuššâm vuálásâžžân lamaš vuáháduv tiäđuh tâi tiätujuávuhuh.

3.1.5.3 Uuccâmiävtuh

Uuccâm tiätuvuáháduvâst tahhoo čuávuvái tiäđuiguin: puhelinnummeer, kevtteetubdâldâh, tärhis äigi já já čuosâttâhhân leijee tiätu.

3.2 Haldâttuvliih tiätuväärih

3.2.1 Puálu- já rikoslarmâdeijeeruustigij äššigâsregister

3.2.1.1 Tiätuvuáháduv ulme

Puálu- já rikoslarmâdeijeeruustigij äššigâsregister tiäđuh kiävttojuh iänäážin äššigâsâiguin vuávájum sopâmušâi miäldásávt palvâlusâi rekigistem já kevttimtiäđttâsâi vuolgâtem várás. Persovntiäđuh kiedâvuššojeh Etikuávdâšlájádâs já äššigâs koskâsii sopâmuš vuáđuld.

3.2.1.2 Tiätuvuáháduv siskáldâs

Register siskáldâs:

- Äššigâs nommâ, y-tubdâldâh já/tâi persovntubdâldâh, rekigistemtiäđuh, äššigâs sopâmušohtâvuotâulmuu nommâ, puhelinnummeer já šleđgâpostâčujottâs.
- Šleđgâhámâsii äššigâsvuáháduvâst registerân pääcih čuávuvááh tiäđuh: tooimâ tahhee, tohum tooimah, moid tiäđoid tooimah láá čuoccâm já kuás toimâ lii olášuttum.
- Kocceemnáál čuosâttuv nommâ já čujottâs, kevttimulme já larmâdeijeeruustig nummeer
- Larmâdeijeeruustig larmâdemohtâvuotâulmui nommâ já puhelinnummeer já organisaatiotiäđuh.

3.2.1.3 Uuccâmiävtuh

Uuccâm tiätuvuáháduvâst tahhoo čuávuvái tiäđuiguin: äššigâs nommâ, y-tubdâldâh já/tâi persovntubdâldâh, äššigâs sopâmušohtâvuotâulmuu nommâ, puhelinnummeer já šleđgâpostâčujottâs.

3.2.2 Äššikirjehaldâšemvuáhádâh (ACTA)

3.2.2.1 Tiätuvuáháduv ulme

Etikuávdášlájádâs haldâttuvlii ääšikiedâvuššâm ääšihaldâšem-, miärádâstoohâm- já arkkâdistemvuáhádâh já tiätuvuáhádâh Etikuávdášlájádâs tooimân kullee haldâttuvlij aašij, äššikiirijij já pargoij haldâšem, valmâštállâm, miärádâstoohâm já vuorkkim várâs.

Tiäđuhaldâšemlaavâ 25 § miel tiäđuhaldâšemohtádâh kalga paijeentoollâđ äšširegister aašijn, moh láá tâi láá lamaš virgeomâhâin kiedâvuššâmnaál. Registerân kalga miärkkuđ áášán, ääšikiedâvušmân já äššikirjijid kyeskee tiäđuud.

3.2.2.2 Tiätuvuáháduv siskáldâs

Vuáháduv tiätusiskáldâs čoggâšuvá Etikuávdášlájádâs haldâttuvlii ääšikiedâvušmân kullee aašijn, moh láá puáttám já kirjejum tâi hámmejum Etikuávdášlájádâsâst. Aášij tiätusiskáldâs čoggâšuvá kiedâvuššâmproosees kovvejeijee tooimâin já vuáháduvâst rahtum tâi toos lohtum äššikiirijijn metatiäđuudiskuin. Aášij já tooimâi metatiäđuh já äššikiirijij tiätusiskáldâs já metatiäđuh ráhtojeh, paijeentuállojeh já siäiluduvvojeh vuáháduvâst.

3.2.2.3 Uuccâmiävtuh

Uuccâm tiätuvuáháduvâst tahhoo čuávuvái tiäđuiguin: nommâ, äššikirje nommâ, äššisääni.

3.2.3 Etikuávdášlájádâs viestâdem- já uđâsreeivâ jyehimregister

3.2.3.1 Tiätuvuáháduv ulme

Viestâdem- já uđâsreeivâ toimâtem.

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

3.2.3.2 Tiätuvuáháduv siskáldâs

Registeristum ulmuu nommâ já šleđgâpostâčujottâs.

3.2.3.3 Uuccâmiävtuh

Uuccâm tiätuvuáháduvâst tahhoo čuávuvái tiäđuiguin: registeristum ulmuu nommâ já šleđgâpostâčujottâs.

3.2.4 Etikuávdášlájádâs uđâspalvâlus

3.2.4.1 Tiätuvuáháduv ulme

Etikuávdášlájádâs uđâspalvâlus faallâm akkreditistum toimâtteijeid.

3.2.4.2 Tiätuvuáháduv siskáldâs

Toimâtteijee nommâ, šleđgâpostâčujottâs já media, mon tiilájeijee oovdâst.

3.2.4.3 Uuccâmiävtuh

Uuccâm tiätuvuáháduvâst tahhoo čuávuvái tiäđuiguin: toimâtteijee nommâ, šleđgâpostâčujottâs já media, mon tiilájeijee oovdâst.

3.2.5 Etikuávdášlájádâs ornim tábáhtusah

3.2.5.1 Tiätuvuáháduv ulme

Persovntiäđui kiedâvuššâm ulmen lii Etikuávdášlájádâs tilálâšvuođâi ornim. Toimâttâh puáhtá maneláá nuurrâđ tábáhtusân lohtâseijee macâttâs tain ulmuin, kiäh almottittii tilálâšvuotân.

3.2.5.2 Tiätuvuáháduv siskáldâs

Almottâttâm ohtâvuođâst čuávuvááh persovntiäđuh sättih nurrud: nommâ, šleđgâpostâčujottâs, puhelinnummeer, virgeomâhâš tai siärvádâh, virgenommâ, sierânâspurrâmâšválju já eres kuávdáš tiäđuh, moh sorjoh tilálâšvuođâ luándust.

Almottâttâm ohtâvuođâst norrojeh tuše toh tiäđuh, moh láá taarbâšliih koččâmuš vuálásii tábáhtume almottâttâm já uásálistem várás.

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

3.2.5.3 Uuccâmiävtuh

Uuccâm tiätuvuáháduvâst tahhoo čuávuvái tiäđuigin: nommâ,
šleđgâpostâčujottâs, puhelinnummeer.

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

Hätäkeskuslaitos
PL 112 , FI-28131 PORI

Nödcentralsverket
PB 112 , FI-28131 BJÖRNEBORG

112.fi

Taat lii kuvvim äššikirjealmolâšvuodâst Etikuávdášlájádâsâst. Algâalgâlii äššikirje tun puávtáh tiiláđ Etikuávdášlájádâs kirjimkontturist hatakeskuslaitos@112.fi numeráin HAK-2018584. Äššikirje lii muttum tienuuvt et tot ličij älkkeebeht finnimnáál čuávuvái nubástusâiguin: paje- já vyelitubdâldâsah láá meddâlistum, paječalluuh já listoh láá orniistállum čielgâsubbon, koskâmeerhah láá tivodum já tiätuvuárkán láá adelum metatiäđuh ruuvdulohhee várás.